

Minnen från Långören

av Carl-Olof Bergström

I januari år 1919 fick min far Karl Bergström (442649) besked om att han utnämnts till fyrmästare vid Sandhammarens fyrplats.

Den 30 mars samma år avled han i sviter efter en andra sjukdomsperiod av den s.k. "spanska sjukan". Självt var jag nio månader gammal då, så jag har inga egna barndomsminnen av honom.

Min mor och jag måste omgående lämna tjänstebostaden på Utklippans fyrplats för att hans efterträdare Gustav Hammarkvist och hans familj skulle kunna flytta in i fyrvaktarebostaden så att fyrbiträdet Sven Edier kunde lämna utrymme till sin efterträdare. Självt fick vi en tillfällig bostad hos faster Karolina och Amanda på Långören.

Det hus som de bodde i hade byggts av min far och hans bröder för att Karolina och Amanda där vårdade deras gamla mor d.v.s. min farmor. Hon gick ur tiden redan år 1914 så plats fanns för oss i fastrarnas hem.

Någon gång på försommaren samma år flyttade mor och jag till en egen bostad på Aspö men trots att jag nu inte har några minnesbilder av denna första tid hos fastrarna lär jag ofta ha tjatat på mor att få besöka dem.

Våren 1922 kom så det efterlängttade tillfället att hälsa på hos dem. Faster Karolina presenterade mej då en ny och fin kostym som hon själv hade sytt. Den bestod av kortbyxor och en liten kavaj och jag tyckte att jag var väldigt fin i den. Jag hade ju hört att min far måste gå i kolt ända tills han började i lotsbarnskolan på Långören. En sådan klädsel var, enligt mina farbröder där, helt vanlig för småpojkar under skolåldern.

Nåväl, en vacker morgon gick jag, klädd i min fina kostym, ensam ut till "gubbarna" på Salthallen där de tjärade sina ålsumpar. Jag vågade inte komma dem för nära för att inte kostymen skulle få fläckar från deras tjäriga händer. Efter en stund tröttnade jag på att stå och titta på dem så jag klättrade upp på en ålsump och satte mej. Plötsligt hörde jag dem ropa åt mej att jag måste komma ner från sumpen. Jag undrade naturligtvis varför men skälet var att den hade tjärats dagen innan och det syntes naturligtvis på kostymen.

Gråtande sprang jag hem till mor och fastrarna och berättade om olyckan som var nog så tydligt dokumenterad på kostymen. Varken mor, som annars var snar att använda riset, eller mina fastrar kunde förebrå mej för jag minns att de bara skrattade och grät medan de betraktade min tidigare så fina kostym som aldrig

kunde återställas i sitt ursprungligt rena skick. Detta trots att faster Karolina smorde in tjärfläckarna med flott och sedan behandlade kostymen med såpa och hett vatten.

Nästa minne från ett sommarbesök hos fastrama är från år 1928. Min farbror John lyckades, märkvärdigt nog, övertala min mor att han skulle få lära mig segla blekingseka. Vädret var fint med en lätt bris över fjärden. Han försåg först ekan med en tung ballaststen och satte sedan segel. När han visat hur roder och skot fungerade och seglat några slag för att visa hur man gick upp i vind för att vända och slapp skämmas över s.k. kovändning gick han i land och lämnade mej ensam i båten. Jag var givetvis mycket glad och stolt över hans förtroende samt över att min mor inte såg mej segla ut på egen hand.

För säkerhets skull styrde jag snabbt ut på Torhamnsfjärden så att ingen skulle lyckas ropa mej tillbaka. Hela den fina dagen kajkade jag därför mellan Båtaskär, Grebbegården och Vieskär utan att gå på grund och utan att "kovända". Mot kvällen återvände jag till Långören och förtöjde båten i kåsen vid Kojören. Vad som sedan hände minns jag nu inte så noga, men jag tyckte att marken liksom blivit ostadig under mina fötter och när jag kom hem till mor och fastrarna så sa man att jag hade feber och blivit rysligt förkyld.

Faster Karolina visste genast på råd och med ett dricksglas i handen gav hon sig iväg till lotsen Petter Sjöström medan mor bäddade åt mej. Faster var strax tillbaka med glaset fyllt av starkt Jägarbrännvin som hon fått av Petter. Trots mors ivriga protester - hon var ju både baptist och blåbandist - fick hon mej att tömma glaset till sista droppen. Jag minns att jag hjälptes i säng och insomnade där omedelbart. Dagen därpå var jag, efter en svettig natts vila, både pigg och förmodligen nykter och ville naturligtvis fortsätta segelövningarna

Ingen förmådde dock rubba mors beslut att jag skulle hålla mej iland och hon berättade att just i den sängen som stod på den platsen i samma rum som jag legat och insomnat i hade min far nio år tidigare avsomnat. Så snart lotsarna hade ärende med sin kutter in till Karlskrona, återvände mor och jag via staden till det, enligt mors mening, mindre farofyllda livet på Aspö.

Som ett komplement till inledningen i min första berättelse kan jag nämna att jag år 1951 i tjänsteärende besökte Sandhammarens fyrplats och då träffade därvarande fyrmästare som sade att han fått tjänsten efter min fars bortgång. Mor hade alltid hävdat att far erbjudits tjänsten som fyrmästare vid Falsterbo fyrplats men hade tydligen haft fel i påståendet och det må väl vara henne förlåtet i den situation som hon var vid min fars bortgång. Gustav Hammarkvist blev sedermera fyrmästare på Hanö fyrplats och Sven Edler slutade sin karriär som fyrmästare på Kullens fyrplats.